

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Piotr Prusinowski (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania U. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Bydgoszczy
z udziałem S. A., A. A., T. F., A. K., L. T., T. I., E. I., N. H., I. K., O. K., Y. S., O. V.,
C. I., B. R., K. M., S. M., G. J., V. N., Y. R., A. K., V. T.

o składki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 stycznia 2025 r.,

zażalenia odwołującej się Spółki na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 21 czerwca 2024 r., sygn. akt III AUa 1961/22,

oddala zażalenie.

Piotr Prusinowski Dawid Miąsik Krzysztof Rączka

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 21 czerwca 2024 r. uchylił
zaskarżony apelacją wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 24
października 2022 r., zniósł postępowanie w sprawie i przekazał ją Sądowi
pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W sprawie tej decyzjami z dnia 25 kwietnia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń
Społecznych określił podstawę wymiaru składek oraz kwotę składek na

obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne dla następujących ubezpieczonych: A. A.; T. F., A. K., L. T., T. I., E. I., N. H., zaint. I. K., O. K., Y. S., O. V., C. I., B. R., K. M., zaint. S. M., G. J., Y. N, Y. R., A. K., V. T. z tytułu wykonywania pracy na podstawie dwóch umów zlecenia u płatnika składek U. spółki z o.o. w B.. Odwołania od tych decyzji wniósł płatnik składek wskazując, iż miejsce pobytu ubezpieczonych nie jest znane.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzje zostały doręczone wyłącznie odwołującej się spółce. Nie zostały natomiast doręczone osobom, których praw i obowiązków dotyczyła decyzja (decyzje skierowano na adres spółki). Wobec takich ustaleń, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. uchylił zaskarżone decyzje i sprawy przekazał do ponownego rozpoznania organowi rentowemu. Sąd pierwszej instancji stwierdził również, że brak było podstaw do ustanowienia w postępowaniu sądowym kuratora dla strony nieznanej z miejsca pobytu, skoro postępowanie administracyjne okazało się wadliwe. Sąd ten podniósł, że sąd orzekający może ustanowić kuratora tylko w postępowaniu sądowym (art. 143 k.p.c.).

Sąd odwoławczy odnosząc się do tej argumentacji wskazał, że apelacja organu rentowego nie podlegała merytorycznemu rozpoznaniu z uwagi na stwierdzoną nieważność postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt 5 k.p.c. Sąd uznał, że wobec braku umożliwienia stronie udziału w postępowaniu sądowym doszło do uchybienia przez Sąd Okręgowy przepisom procedury cywilnej, co skutkowało naruszeniem prawa do obrony przez „inną osobę, której praw i obowiązków dotyczą zaskarżona decyzja”. Sąd odwoławczy stwierdził, że skoro ubezpieczeni nie przebywali pod adresem wskazanym w zaskarżonych decyzjach, nie było znane inne miejsce ich pobytu, jak i adres zamieszkania, to należało uznać, że płatnik składek uprawdopodobnił, że ich miejsce pobytu nie jest znane, co uzasadniało ustanowienie dla nich w niniejszej sprawie kuratora i prowadzenie postępowania z jego udziałem, czego Sąd Okręgowy bezzasadnie zaniechał. W rezultacie, rozpoznanie sprawy bez ustanowienia kuratora dla nieznanymi z miejsca pobytu ubezpieczonych, powoduje pozbawienie ich możliwości obrony swych praw i stanowi przyczynę nieważności postępowania w sprawie.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości zażaleniem pełnomocnik płatnika, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy temu Sądowi do

ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego oraz oddalenie apelacji. W zażaleniu wskazano na naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 477^{14a} k.p.c. przez uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przy zniesieniu wyłącznie postępowania sądowego mimo tego, że nieważnością było dotknięte postępowanie administracyjne z uwagi na brak doręczenia decyzji zainteresowanym. W uzasadnieniu zażalenia stwierdzono między innymi, że nie można było w niniejszej sprawie zarzucić, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma na celu jedynie skontrolowanie przez Sąd Najwyższy, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek przewidzianych w art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. Badaniu podlega więc, czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada wskazanej w uzasadnieniu podstawie ustawowej i czy rzeczywiście wystąpiła w sprawie.

Dokonywana przez Sąd Najwyższy ocena ma zatem charakter formalny i skupia się wyłącznie na przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Ocena ta nie może wkraczać w ocenę merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji w kwestii materialnoprawnych podstaw rozstrzygnięcia ani w ocenę prawidłowości zastosowania przez ten sąd innych przepisów prawa procesowego, nie związanych bezpośrednio ze podaną przyczyną uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Zażalenie, o którym mowa w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., nie służy ocenie prawidłowości czynności procesowych sądu, podjętych w celu wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy ani także zaprezentowanego przez sąd *meriti* poglądu na temat wykładni prawa materialnego, mającego zastosowanie w sprawie. Przy jego rozpoznawaniu Sąd Najwyższy nie bada istoty sprawy, a mianowicie tego, co w świetle zgłoszonego żądania i jego podstawy faktycznej stanowiło przedmiot

postępowania. Przewidziane bowiem w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie jest skierowane przeciwko uchyleniu przez sąd drugiej instancji wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania.

Uchylenie wyroku przez sąd odwoławczy, połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, ma w założeniu charakter wyjątku od zasady, którą jest merytoryczne rozpoznanie zaskarżonego orzeczenia sądu pierwszej instancji. Może więc nastąpić wyłącznie w razie nierozpoznania istoty sprawy przez ten sąd albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.), ewentualnie zachodzi nieważność postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny jednoznacznie podkreślił, że nie wypowiada się co do zasadności zastosowania przez Sąd Okręgowy art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c., bowiem nie rozpoznaje w tym przypadku apelacji merytorycznie. Zauważywszy przesłanki, które w jego ocenie decydują o nieważności postępowania, uchylił wyrok i skierował sprawę do ponownego rozpoznania. Uwzględnienie zażalenia i wydanie orzeczenia merytorycznego oznaczałoby, akceptację sytuacji, w której nie zapewniono stronom (ubezpieczonym) udziału w sprawie. Tymczasem skarżący nawet nie stwierdził, że w jego opinii wyrok Sądu Okręgowego może ostać się w obrocie prawnym, gdyż wbrew podstawie skarżonego orzeczenia, w sprawie nie doszło do nieważności postępowania. W tych okolicznościach zażalenie nie może zostać uznane za trafne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[a.ł.]